

Prethodno saopćenje

Esmir M. Halilović¹

ASHABI ALLAHOVOG POSLANIKA, S.A.V.S.

(الأصحاب ili الصحابة)

Sažetak

U ovom radu se govori o ashabima – drugovima i savremenima Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Cilj ovoga rada jeste da se skrene pažnja na važnost poznavanja ashaba kako u hadiskoj terminologiji tako i u cijeloj islamskoj misli. Oni su bili ljudi koji su prvi povjerovali i ponijeli teret misije islama u njeno najteže vrijeme. Bili su to ljudi koji su odgajani uz Knjigu i uz praktično vođstvo najodabranijeg Allahovog stvorenja, Muhammeda, s.a.v.s. Sve ih to posebno izdvaja među svim ljudima koji će doći poslije njih. Poznavati ashabe jedan je od bitnih segmenata proučavanja hadisa i hadiskih znanosti.

Ključne riječi: ashab(i), Poslanik, s.a.v.s., hadis, sunnet

Uvod

Riječ *sahabe* potječe od riječi الصحبة – što znači *druženje*. Jednina od riječi الأصحاب (al-ashab – ar. *prijatelji*) je الصحابي (as-sahabij) ili الصحاب (as-sahib) što znači prijatelj, drug.

Prema terminološkoj definiciji ashab je onaj ko je sreo Poslanika, s.a.v.s., kao musliman i umro kao musliman. (Tahhan, 1996) Imam Buharija je kazao: „Ko se, od muslimana, družio sa Poslanikom, s.a.v.s., ili ga vidio, ubraja se u njegove ashabe.“² (Ibnus-Sallah, 2002:395)

¹ Viši asistent, Islamski pedagoški fakultet Univerziteta u Zenici, esmir_h@yahoo.com

Rad autora je dostavljen 11.06.2011. godine, a prihvaćen za objavljivanje 24.10.2011. godine.

² Ovom definicijom imam Buharija je veoma blizak stavu fakiha koji kažu da je potrebno, da bi se neko ubrojao u ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da se s njim družio izvjesno vrijeme. (Okić, 1936)

Poznavanje ashaba je jedno od najvažnijih poglavlja u hadiskim disciplinama. Oni su ti koji su prenijeli hadise narednim generacijama muslimana. Pomoću njih razlikujemo i muttasil (المتصل) od mursal (المرسال) predaja.

Kako se prepoznaju ashabi?

O tome ko je ashab Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u hadiskoj nauci saznajemo na jedan od sljedećih načina (Ibnus-Sallah, 2002):

- Mutevatir predajama, na osnovu kojih saznajemo da su ashabu, naprimjer: Abu Bakr, r.a., Omar, r.a., Osman, r.a., ‘Alija, r.a., i ostalih šest od deset ashaba koji su obradovani Džennetom.
- Na osnovu brojnih predaja koje ne dostižu stepen tevatura (mustefid ili mešhur predaje), zatim općepoznatosti i spominjanja u hadisima. Tako zaključujemo da su, naprimjer, ashabi: ‘Ukaše b. Mihsan, r.a., Dimam b. Sa’lebe r.a..
- Da se o tome očituje određeni ashab o drugom ashabu, naprimjer: „Bili smo ja i taj i taj kod Poslanika, s.a.v.s. i sl. Tako se Abu Musa al-Eša’ari, r.a., zakleo da je Hamam b. Abi Humam ed-Devs, r.a., jedan od ashaba.
- Da nas o tome obavijeste pouzdani tabi’ini.
- Da nas o tome obavijesti sam ashab, a to je moguće provjeriti na neki od načina hadiske znanosti, kao što su poznavanje biografija, povoda nastanka hadisa i sl.

Pravednost i poštenje

Svi ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tretiraju se kao poštenu i povjerljivi prenosioci u hadiskoj nauci. (Kurdić, 2007) Ovo o ashabima svjedoči i Kur'an:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

„Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio.” (Kur'an, 3:110) Svi komentatori Kur’ana slažu se da se ovo posebno odnosi na ashabe Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a potom i na njegov Ummet. (Ibnus-Sallah, 2002)

Također, Uzvišeni Allah kaže:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

„I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi.” (Kur'an, 2:143)

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

„Allah je zadovoljan prvim muslimanima, muhadžirima i ensarijama i svima onima koji ih slijede dobra djela čineći, a i oni su zadovoljni Njime: za njih je On pripremio džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, i oni će vječno i zauvijek u njima boraviti. To je veliki uspjeh.”(Kur'an, 9:100)

Ovi ajeti, kao i brojni hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., govore nam da sa sigurnošću možemo tvrditi da niko od njih nikada ne bi namjerno slagao na Poslanika, s.a.v.s., niti bi iskrivio Poslanikove, s.a.v.s., riječi. Štaviše, islamski Ummet je saglasan u ovome stavu. (Ibnus-Sallah, 2002)

Zbog toga se njihove riječi i rivajeti prihvataju bez obaveze da se raspituje o njihovom adaletu i sl. Što se tiče nesretnih događaja “fitne”, tj. smutnje koja je kasnije nastala i među ashabima, smatramo da je to idžtihad svakoga od njih i svako će biti nagrađen po svome idžtihadu.

Oni su ljudi koji su prenijeli Šerijat i najbolja su generacija koja je ikada živjela na ovome svijetu. (Kurdić, 2009)

Najpoznatiji prenosioci hadisa među ashabima

Sedam ashaba koji najviše prenose hadise su:

- 1) Abu Huraira, r.a., koji prenosi 5374 hadisa. Od njega prenosi preko 300 prenosilaca. Od tog broja u *Musnedu* Ahmada b. Hanbela se nalazi 3847 hadisa. Buharija i Muslim od njega prenose 325 hadisa. Na osnovu broja prenesenih hadisa on je prvak među ashabima. Rodom je iz plemena Devs. U Medinu je došao sedme godine po Hidžri i učestvovao sa Božijim Poslanikom, s.a.v.s., u bici na Haybaru. Od tog vremena pa do preseljenja Muhammeda, s.a.v.s., na ahiret neprestano je bio s njim, slušao njegove riječi i memorisao ih. Poslanik, s.a.v.s., je za njega učio posebnu dovu da ga Allah obdari znanjem koje se ne zaboravlja. Svoje noći dijelio je na tri dijela: jedan za spavanje, drugi za ibadet, treći za učenje. Nakon smrti Muhammeda, s.a.v.s., postavljen je za namjesnika

- Bahrejna, a za vrijeme prvih umejadskih halifa bio je namjesnik Medine. Umro je 59/678. godine u 78. godini.
- 2) Abdullah b. Omar, r.a., prenosi 2630 hadisa. Ahmad b. Hanbal u svom '*Musnedu*' bilježi 2019 njegovih rivajeta. Buharija od njega prenosi 81 hadis, a Muslim 31 hadis. Po broju prenesenih hadisa on dolazi odmah iza Abu Huraira, r.a. Sin je drugog halife Omara ibn al-Hattaba, r.a. Islam je primio zajedno sa svojim ocem, a zajedno s njim je i učinio Hidžru u Medinu. Učestvovao je u većini bitaka za vrijeme Muhammeda, s.a.v.s., prva od njih bila je Bitka na Hendeku, a i u kasnijim ratovima u Mezopotamiji, Perziji i Egiptu, ali nije učestvovao ni u jednom sukobu među muslimanima. Umro je u Mekki 74/692. godine u 87. godini života. Poznat je po striktnom pridržavanju sunneta Muhammeda, s.a.v.s. Kad bi prenosio hadis, oči bi mu se suzama napunile.
 - 3) Anas b. Malik, r.a., koji prenosi 2286 hadisa. Buharija i Muslim od njega prenose 168 hadisa. A u '*Musnedu*' Ahmada ibn Hanbala nalazi se 2178 njegovih rivajeta. Kada je imao 10 godina, njegova majka, Ummu Sulejm, dovela ga je Božijem Poslaniku, s.a.v.s., po samom njegovom dolasku u Madinu, da ga služi. Za vrijeme hilafeta Omara, r.a., otišao je u Basru da podučava njene stanovnike, gdje je i dočekaio kraj ovosvjetskog života. Umro je 93/711. god. kada je imao 103 godine. Posljednji je ashab koji je umro u ovom gradu.
 - 4) Majka vjernika – hazreti Aiša, r.a., prenijela je 2210 hadisa. Buharija i Muslim od nje prenose 174 hadisa. U '*Musnedu*' Ahmada ibn Hanbela njene predaje se nalaze u desetom tomu od 29. do 282. stranice. Ona je jedina među časnim suprugama Vjerovjesnika, s.a.v.s., koju je oženio kao djevojku. Umrla je 57/ 676. god. u 65. godini života. Dženazu joj je klanjao Abu Huraira. Ona ne samo da je zapamtila veliki broj hadisa od svog supruga, s.a.v.s., nego je bila i izuzetan kritičar slabih predaja i vrlo često je ispravljala pogrešno razumijevanje pojedinih predaja od ashaba. Veoma je veliki broj tabi'ina koji prenose hadise od nje.
 - 5) Abdullah b. 'Abbas, r.a., prenio je 1660 hadisa. Bio je amidžić Allahovog Poslanika, s.a.v.s.. Buharija i Muslim od njega zajedno prenose 95 hadisa, Buharija mimo

Muslima prenosi 120, a Muslim 49 hadisa koje nije prenio Buhari. (Okić, 1936:6) Rođen je tri godine prije Hidžre a umro 68/687. godine u 71. godini života u Taifu.

- 6) Džabir b. ‘Abdullah, r.a., je prenio 1540 hadisa. Od tog broja Ahmad b. Hanbal bilježi 1206 hadisa, dok Buharija bilježi 26, a Muslim 126 hadisa. Jedan je od prvih muslimana Madine koji se sa Poslanikom, s.a.v.s., susreo na drugom sastanku na Akabi. Učestvovao je u 18 bitaka. Na Siffinu je bio uz ‘Aliju r.a. Pred kraj života je oslijepio. Umro je u Madini 74/693. godine u 94. godini života. Posljednji je ashab koji je umro u gradu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.. Prenosio je hadise ne samo od Muhammeda, s.a.v.s., nego i od drugih poznatijih ashaba, kao što su Abu Bakr, r.a., Omar, r.a. i dr., pa čak i od tabi’ina, između ostalih, i od Ummu Kulsum, kćerke Abu Bakra.
- 7) Abu Said al-Hudri, r.a., prenosi 1170 hadisa. Ahmad b. Hanbel bilježi 958 njegovih rivajeta. Buharija od njega bilježi 26 hadisa, a Muslim 52 hadisa. Jedan je od prvih stanovnika Madine koji je primio islam. Otac mu je ubijen na Uhudu. Sam je učestvovao u 12 bitaka za života Muhammeda, s.a.v.s.. Umro je u Madini 74/693. godine, a živio je 86 godina. Poput Abu Huraira i on je živio na sofi džamije Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Hadise je slušao kako direktno od Muhammeda, s.a.v.s., tako i od ashaba: Abu Bakra, Omara, Zayda b. Sabita i dr. Smatra se jednim od najboljih pravnika među mladim ashabima.

Najviše fetvi se prenosi od Ibn ‘Abbasa, r.a., a potom od šest velikih fikhskih stručnjaka iz reda ashaba: Omara, r.a., ‘Alije, r.a., Ubajja b. Ka’ba, r.a., Zayda b. Sabita, r.a., Abu Derdaa, r.a., i Ibn Mas’uda, r.a. (عمر وعلي وأبي بن كعب وزيد بن ثابت وأبي الدرداء وابن مسعود).

Abdullah al-Madini je rekao: „Među ashabima niko nije imao drugove koji su postupali po njihovim mišljenjima u fikhu, osim ove trojice: Abdullaha b. Mas’uda, r.a., Zayda b. Sabita r.a. i Ibn Abbasa, r.a. Svaki od njih je imao drugove (učenike) koji su postupali po njihovim stavovima i po tome davali fetve ljudima.“ (Ibnus-Sallah, 2002:400)

Ko su abadili (العبادلة) među ashabima?

Među ashabima je bilo oko 300 ashaba koji su nosili ime ‘Abdullah. Zajedničko ime za više ‘Abdullaha je *Abadili*, i uglavnom se misli na četvericu istaknutih ashaba, a to su:

- ‘Abdullah b. Omar, r.a.
- ‘Abdullah b. ‘Abbas, r.a.
- ‘Abdullah b. Zubair, r.a.
- ‘Abdullah b. ‘Amr, b. As, r.a.

Karakteristika ovih ashaba, pored toga što svi nose isto ime, jeste i ta da su svi živjeli dosta dugo nakon Poslanika, s.a.v.s., i svi su dobro poznavali fikhske propise te se za one propise o kojima su se oni usaglasili kaže da je to stav Abadila (هذا قول العبادلة).

Broj ashaba

Nažalost ne postoji precizna statistika po kojoj bi bilo moguće kazati tačan broj onih koji su živjeli u vrijeme Poslanika, s.a.v.s., i bili muslimani, te kao takvi preselili na ahiret. Ipak, većina učenjaka iz oblasti islamske historije tvrdi da ih je bilo nešto više od 100.000. Jedno od najpoznatijih mišljenja je ono od Abu Zur’ea er-Razija, koji je rekao:

قبض رسول الله صلى الله عليه وسلم عن مائة ألف وأربعة عشر ألفاً من الصحابة ممن
روي عنه وسمع منه

“Umro je Allahov Poslanik, s.a.v.s., a iza njega je ostalo 114.000 ashaba, koji su ga slušali i od njega prenose hadise.”³

Kategorije ashaba

Postoji nekoliko načina podjele ashaba. Neki su za osnov uzeli činjenicu o tome ko je među njima prije prihvatio islam, ili ko je prije učinio hidžru, ili ko je učestvovao u odlučujućim bitkama i sl.

- Ibn Sa’d ih je podijelio u pet kategorija, a
- Imam Hakim u 12 kategorija. Hakimova podjela najviše je prihvaćena i korištena među hadiskim učenjacima.

³ Et-Takrib me'a et-tedrib, 2/2201.

Hakimova kategorizacija ashaba

Imam Hakim je napravio jednu od najpoznatijih kategorizacija ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ona izgleda ovako:

1. Ashabi koji su prvi primili islam u Mekki. Najpoznatiji među ovima su 10 ashaba nazvanih "al-ašeretul-mubeššere". Među njima se nalaze prva četverica halifa (Abu Bakr, r.a., Omar, r.a., Osman, r.a., 'Alija,⁴r.a.), a ostalih šest ashaba su slijedeći: Sa'd b. Abi Vekas, r.a., Said b. Zayd, r.a., Talha b. Ubejdullah, r.a., Zubayr b. Avvam, r.a., 'Abdurrahman b. Avf, r.a., Abu Ubejde Amir ibnu-l- Džerrah r.a.
2. Darun-nedva, stanovnici Mekke koji su dali bej'at Muhammedu, s.a.v.s., poslije primanja islama Omara, r.a.
3. Ashabi koji su učinili hidžru u Abesiniju.
4. Ashabi koji su učinili bej'at (zakleli se na vjernost) Muhammedu, s.a.v.s., na prvom sastanku na 'Akabi, i oni se zovu „'akabij“.
5. Ashabi koji su učinili bej'at (zakletvu) Muhammedu, s.a.v.s., na drugom sastanku na Akabi, i većina ih je od ensarija.
6. Ashabi – prvi muhadžiri koji su se pridružili Poslaniku, s.a.v.s., dok je bio u mjestu Kuba, nadomak Madine, prije ulaska u Madinu i prije izgradnje prve džamije i koji su do tada učinili hidžru.
7. Ashabi koji su učestvovali u bici na Bedru, i za koje je Poslanik, s.a.v.s., rekao da im je Allah rekao: „Radite šta hoćete – oprostio sam vam!“ (Buharija)
8. Ashabi koji su učinili hidžru između Bitke na Bedru i mirovnog sporazuma na Hudejbiji.
9. Ashabi koji su na bunaru Hudejbije ispod jednog drveta učinili bej'at Poslaniku, s.a.v.s., o kojima je Allah dž.š., objavio: „Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli.“ (Kur'an, 48:18)

⁴ Interesantno je spomenuti da imam Hakim tvrdi da nema razilaženja među učenjacima biografija ashaba u pogledu toga da je Alija, r.a., prvi primio islam. O ovoj tvrdnji je bilo velikih rasprava. Imam Hakim, „Ma'rifetu 'ulumil-hadis“, str. 23.

10. Ashabi koji su učinili hidžru između Hudejbije i oslobođenja Mekke, među te ashabe spadaju Halid ibn Velid, r.a., 'Amr ibn As, r.a., Abu Huraira, r.a.
11. Kurejšije koji su na dan oslobođenja Mekke primili islam.
12. Ashabi koji su na dan osvajanja Mekke i Hadždžetul-Vedaa vidjeli i čuli Poslanika, s.a.v.s., a i djeca koja su se tu nalazila, kao: Saib b. Jezid, r.a., Abdullah b. Sa'lebe, r.a., Abu Tufejl 'Amir b. Vasil, r.a. i Abu Džuhejfe Vehb b. Abdullah, r.a., koji su vidjeli Poslanika, s.a.v.s., kako čini tavaf i pored izvora Zemzem. (Hakim, 1977)

Najvredniji ashabi

Najvredniji ashab je Abu Bakr, r.a., potom ga slijede Omar, r.a., i u ovome je saglasan cjelokupni ehli sunnet val-džema'at, potom Osman, r.a., pa 'Alija, r.a., kako kaže velika većina sunnetskih učenjaka. Zatim slijede preostala šesterica od deseterice kojima je obećan Džennet⁵, pa učesnici Bedra, učesnici Uhuda, potom učesnici Prisege na Ridvanu. (Tahhan, 1996)

Ko je prvi primio islam⁶?

- Od slobodnih ljudi islam je prvi primio Abu Bakr, r.a.
- Od djece je prvi islam primio 'Alija, r.a.
- Od žena prva je islam primila Hatidža, r.a.
- Od šticićenika je prvi islam primio Zejd b. Harise, r.a.
- Od robova je prvi islam primio Bilal b. Rebbah, r.a.

Od svih ashaba najkasnije je umro Abut-Tufejl Amir b. Vasile al-Laysi r.a. Umro je 100. god. po Hidžri u Mekki. Nešto prije njega na ahiret je preselio Enes b. Malik, r.a., koji je umro 93. god. po Hidžri u Basri. (Handžić, 1972)

⁵ Deseterica kojima je obećan Džennet za njihova života nisu jedini ashabi kojima je obećan Džennet od strane Poslanika, s.a.v.s.! Naprotiv, oni se nazivaju desetericom kojima je obećan Džennet zbog toga što su njih deseterica spomenuta u jednom hadisu. Njih deseterica su: Abu Bekr, Omer, Osman, Alija, Talha, Zubejr, Sa'd b. Abi Vekkas, 'Abdur-Rahman b. Avf, Abu 'Ubejde i Se'id b. Zejd. (سعد بن أبي وقاص -الزبير -طلحة -علي -عثمان -عمر -أبو بكر)

(. وسعيد ابن زيد -وأبو عبيدة -وعبد الرحمن بن عوف)

⁶ Veoma interesantna mišljenja o ovome mogu se naći kod Ibnus-Sallaha, nav. djelo, str. 402-403.

Gdje su sve živjeli ashabi?

Prof. Tajjib Okić, u svome vrijednom dijelu – *Bazi hadis meseleleri uzurinde tetkikler*, obavještava nas o mjestima u kojima su ashabi živjeli pa konstatuje da je Madina bila centar sunneta i mjesto gdje je najviše bilo ashaba⁷. Međutim, on spominje i druge gradove gdje su oni živjeli te navodi da su:

U Mekki živjeli: Haris b. Hišam, Ikrime b. Abi Džehl, ‘Abdullah b. es-Sa’ib al-Mahzumi, Osman b. Talha, Safvan b. Umejje i dr.

U Egiptu su živjeli: ‘Amr b. al-Ass, Ukbe b. Amir al-Džuheni, ‘Abdullah b. ‘Amr, Haridže b. Huzafe, Muaz b. Enes al-Džuheni i dr.

U Basri su živjeli: Enes b. Malik, 'Utbe b. Gazevan, Abu Zejd al-Ensari, Hišam b. Amir, Selman b. Amir i dr.

U Kuffi su živjeli: 'Alija b. Abi Talib, Sa'd b. Abi Vekkas, Se'id b. Zejd, ‘Abdullah b. Mes'ud, Selman al-Farisi, Huzejfe b. Jeman, Ammar b. Jasir, Abu Musa al-Eš'ari i brojni drugi. Većina ovih ashaba ukopana je upravo u Kufi. (Hakim, 1977)

U Alžiru su živjeli: Adij b. 'Amayre al-Kindi, Al-Velid b. Ukbe b. Abi Mu'ayt i dr.

U Siriji su živjeli: Abu Ubayde b. al-Džarrah, Ubade b. es-Samit, Muaz b. Džebel, Sa'd b. 'Ubade, Abu Darda, Halid b. Velid, Muaviya b. Abi Sufyyan i dr.

Djeca i potomstvo ashaba i istaknutih prenosilaca

U veoma kvalitetnom djelu „Ma'rifetu ulumul-hadis“, Imam Hakim posvećuje značajnu pažnju i ovom dijelu hadiske nauke, tj. poznavanju djece i potomaka ashaba. „Ko ne bude poznavao ovu vrstu (hadiske znanosti) bit će mu nejasni mnogi rivajeti“ – kaže imam Hakim. (1977:49)

Najvažnije u ovoj oblasti je poznavati rodoslove i potomstva pojedinih ashaba, od kojih se prenose hadisi. Prije svega, ova oblast obuhvata poznavanje Poslanikovog, s.a.v.s., potomstva i onih potomaka koji prenose hadise. Imam Hakim kaže da broj hadisa koji govore o tome da je Poslanik, s.a.v.s., uzeo Aliju, r.a., Fatimu, r.a., Hasana i Husejnu na dan Mubahele pa je rekao: „Ovo su naši sinovi, i mi i naše žene, pa dođite i vi sa svojim sinovima i svojim

⁷ Imam Hakim navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preporučio ashabima da ostanu živjeti u Medini. Vidi: Imam Hakim, nav. djelo, str. 190.

ženama pa da pristupimo mubaheli, a da zatražimo Allahovo prokletstvo na one koji lažu!“ – dostiže broj mutevatira! (Hakim, 1977:50)

Hazreti Alija, r.a., je rekao: „Nisu me Hasan ni Husejn nikada zovnuili: 'O oče!' sve dok nije umro Allahov Poslanik, s.a.v.s.! Oni su Poslaniku, s.a.v.s., govorili: 'O oče! O oče!' A Hasan mi je govorio: 'O oče Hasanov!' a Husejn mi je govorio: 'O oče Husejnov!'“(Hakim, 1977:50)

Iz Poslanikove, s.a.v.s., porodice nešto više od 200 potomaka prenose hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s.!

Iz Abu Bakrove, r.a., porodice, imam Hakim navodi sedam direktnih potomaka koji prenose hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Iz Omarove, r.a., porodice tj. potomstva, hadis prenosi preko 400 sigurnih prenosilaca!

Ova oblast izučava i potomstva uglednih učenjaka. Tako saznajemo da:

- Malik b. Enes nije imao drugo dijete osim Jahjaa b. Malika.
- Es-Sevri nije ostavio djece iza sebe.
- Sin Šu'be b. Al-Hadždžadža je Se'id b. Šu'be.
- Sin Abdur-Rahmana b. Amra al-Evza'ija je Muhammed b. al-Evzai' (i nije imao više djece).
- Abu Hanife nije imao drugog sina osim Hammada b. Abi Hanifu.
- Imam Šafija je imao sinove Osmana i Muhammeda.
- Ahmad b. Hanbel je ostavio iza sebe Saliha i Abdullaha.
- Abdullah b. Mubarek nije ostavio potomstva iza sebe.
- Jahja b. Me'in nije ostavio muškog potomstva, kao ni Buharija ni Muslim.

Najpoznatija djela o ashabima

- الإصابة في تمييز الصحابة – od Ibn Hadžera al-Askalanija
- أسد الغابة في معرفة الصحابة – od 'Alije b. Muhammeda al-Džezerija, poznatog kao Ibnul-Esir. U ovom djelu autor je napisao oko 7500 biografija ashaba. (Handžić, 1972)
- الاستيعاب في أسماء الأصحاب – od Ibn 'Abdul-Berra.

Literatura:

- Et-Tahhan, M. (1415. god. po H.) *Tejsiru mustalehil-hadis*. Aleksandrija: Merkezul-huda lid-dirasat.
- Et-Tahhan, M. (1996) *Tejsiru mustalehil-hadis*. Rijad: Mektebetul-me'arif linnešr vet-tevzi'.
- Hakim, N. (1397/1977) *Ma'rifetu 'ulumil-hadis*. Bejrut, „Darul-kutubil-'ilmijje“ i Medina: „Mektebetul-'ilmijje“, II izdanje.
- Handžić, M. (1972) *Uvod u tefsirsku i hadisku nauku*. Sarajevo: Gazi Husrev-begova medresa.
- Ibnus-Sallah, (2002) *Ma'rifetu enva'i 'ilmil-hadisi*. Bajrut: Darul-kutubil-'ilmijje
- 'Itr, N. (1997) *Menhedžun-nakd fi ulumil-hadis*. Damask: Darul-Fikr, treće izdanje.
- Kurdić, Š. (2009) *Metode ashaba u prenošenju istine*. Novi Pazar: ID „Al-Kelimeh.
- Muslim, H. *Sahihu Muslim*. Bejrut: Darul-ihjait-turasil-Arabi
- Okić, M. T. (1936) *Islamska tradicija (prilog izučavanju izvora šeriatskog prava)*. Sarajevo: Gajretov kalendar za 1937. god.
- Šerif, A. (2002) *Mukaddime fi ulumil-hadis – al-mustaleh val-džerh vet-ta'dil* I, II i III dio. Univerzitet u Kataru, broj izdanja: 401217.

COMPANIONS OF THE PROPHET, S. A. W. S.

Esmir M. Halilović, M.A.

Abstract

This paper deals with companions - comrades and contemporaries of Allah's Prophet, s.a.w.s. The aim of the paper is to draw attention to the importance of knowing companions, both in relation to hadith terminology, and to entire Islamic thought. They were the ones who first believed and carried the burden of Islamic mission in its most difficult time. Those were the men who were educated by the Book and by practical leadership of the chosen Allah's creature, Muhammad, s.a.w.s. All that distinguishes them among all other people that were to come after them. Knowing companions is an important segment of studying hadith and hadith studies.

Keywords: companion(s), the Prophet, s.a.w.s., hadith, sunnah

م. أسمير خليلوفيتش

كلية التربية الإسلامية جامعة زيتسا

صحابية رسول الله (صلى الله عليه وسلم)

الخلاصة:

موضوع هذا البحث صحابة الرسول - صلى الله عليه وسلم - ولئن عاش معه في عهده. يهدف هذا البحث إلى تأكيد الاهتمام بمعرفة الصحابة ودورهم في علم مصطلح الحديث وفي الثقافة الإسلامية بصفة عامة. كانوا من أوائل الناس إيماناً وحملوا عبء الرسالة في أشد الأوقات. كانوا رجالاً تربوا على الكتاب و طبّقوه مقتدين في ذلك بخير خلق الله محمد - صلى الله عليه وسلم. كل هذا يضع لهم الخصوصية بين جميع الناس الذين يأتون بعدهم. إن معرفة الصحابة أحد أهم الأسس في دراسة الحديث وعلومه.

الكلمات الأساسية: الصحابة, الرسول - صلى الله عليه وسلم, الحديث, السنة.